

Vertaileva kuvakielen sanakirja

YVONNE P. DE DONY *Lexico del lenguaje figurado comparado, en cuatro idiomas, castellano, français, Deutsch, English*. 27846 locuciones distribuidas en 4,071 grupos. (Vertaileva nelikielinen espanjalais-ranskalais-englantilais-saksalainen kuvakielen sanakirja. 27846 sanontaa jaettuna 4,071 ryhmään.) Ediciones Desclée, de Brouwer. Buenos Aires, 1951. 804 kaksipalstaista suuri-
kokoista sivua.

Yvonne P. de Dony, argentinalainen rouva — hänen oppiarvonsa ja asemansa ovat minulle tuntemattomia — on koonnut lähes 30000 sanontaa neljästä kielestä ja sijoittanut ne 4000 numeroituun ryhmään koettaen saada kunkin ryhmän sanonnat ainakin suunnilleen samansisältöisiksi. Esim. *naisvaltaa* merkitsevistä ilmauksista on muodostunut seuraavanlainen ryhmä [C (= castellano) tarkoittaa espanjaa, F ranskaa, E englantia, D saksaa]:

1694	GOBIERNO	(hallitus)
	C	Gobierno de faldas (hameiden hallitus).
	F	Gynecocratie.
	E	Petticoat government.
		Petticoat rule.
	D	Weiberregiment. Weiberherrschaft.

Otsikosta 1525 FALDA löytää myös viittauksen Gobierno de faldas. **1684.**

Useimmissa ryhmissä on ainakin yksi sanonta jokaisesta neljästä kielestä. Teoksessa on lisäksi kolme laajaa hakemistoa, ranskalainen, eng-

lantilainen ja saksalainen, joiden avulla on helppo löytää asianomaiseen kieleen kuuluva sanonta siitä ryhmästä, mihin se on sijoitettu. Esim. saksalainen sananlasku Nur Beharrlichkeit führt zum Ziel löytyy hakusanojen BEHARRLICHKEIT ja ZIEL kohdalta, jäljessä asianomainen numero. Sanakirjan voi sanoa näin vastaavan kuutta kaksikielistä kuvakielen sanakirjaa, niin kuin kustantaja sanoo teoksen mainoksissa.

Samassa ryhmässä voi olla hyvinkin erilaisia sanontoja. Esim. suomen sanonnalla *ero kuin yöllä ja päivällä* on sananmukainen vastine kaikissa neljässä kielessä, mutta samassa ryhmässä on lisäksi mm. seuraavat sanonnat: Como de lo blanco a lo negro (kuin valkoisesta mustaan). Diferenciarse como lo vivo y lo pintado (erota kuin elävä ja maalattu). Parecerse como un huevo a un castaña (muistuttaa toisiaan kuin muna ja kastanja). As like as an apple to an oyster (niin samankaltaisia kuin omena ja osteri). As different as chalk and cheese (niin erilaisia kuin liitu ja

juusto). Eine Welt von Gegensätzen (kokonainen vastakohtien maailma).

Läheskään kaikki mukaan otetut sanonnat eivät ole kuvakieltä edes kaikkein väljimmän tulkinnan mukaan. Erilaisten sananparsien joukossa saattaa olla tunnettujen kirjailijain lausuntoja. Esim. sanonta *Lo bueno, si breve, dos veces bueno* (Jos hyvä on lyhyttä, se on kaksin verroin hyvää) on saanut seurakseen kaksi tunnettua ranskalaista tyyliohjetta: *Le secret d'ennuyer est celui de tout dire* (Ikävyyttämisen salaisuus on siinä, että sanoo kaiken; Voltaire). *Qui ne sait se borner ne sut jamais écrire* (Joka ei osaa supistaa sanottavaansa, ei opi koskaan kirjoittamaan; Boileau). Tekijä on erikoisesti etsinyt modismeja — tämä nimitys tarkoittaa espanjan kielessä ilmauserikoisuutta, idiotismia. Teoksessa onkin runsaasti mitä erilaisimpia hispanismeja, gallsismeja, anglisismeja ja germanismeja. »Modismi on kielen suola», sanoo tekijä siteeraten argentinalaista Ismael Moya -nimistä sananlaskujen julkaisijaa. Halu saada mukaan mahdollisimman paljon tällaista ainesta selittää sen, että teoksesta löytää sellaisia ilmauksia kuin *musta pörssi, kädet ylös, rahat tai henki, vastailmestynyt, pääkirjoitus, näkemiin* (espanjaksi kuudella eri tavalla!).

Huomiota herättää, että Raama-

tusta peräisin olevia sanontoja, varsinkin alluusioita, on vähän, vaikka lähteiden joukossa mainitaan Georg Büchmannin *Geflügelte Worte*, jossa niitä on hyvin runsaasti. Turhaan saa etsiä esim. ilmauksia *yhdestoista hetki, huutaa taivaaseen, panna kynttilä vakan alle, maan suola, Kainin merkki*. Ilmeisesti niitä espanjankielisessä maailmassa esiintyy kielenkäytössä paljon vähemmän kuin protestanttisissa maissa.

Teoksen tieteellistä arvoa vähentää se, että lähdemerkintöjä on vain vähän. Ne puuttuvat usein sellaisista sitaateistakin, joiden lähteenä on Raamattu tai muu kirjallisuus.

Tekijällä on ollut enemmän käytännöllinen kuin tieteellinen päämäärä. Hän on ensi kädessä tahtonut edistää kielten olennaisten ilmaisutapojen ymmärtämistä ja huomioon ottamista. Kun englantilainen sanomalehti julkaisee artikkelin, joka käsittelee suunnitelmia ja toiveita, joiden toteutuminen, niin toivottua kuin se onkin, on hyvin problemaattista, ja otsikkona on: »Kananpoikien laskeamista», tämä otsikko on käsittämätön lukijalle, joka ei heti huomaa, että kysymyksessä on alluusio sanontaan »laskea kananpoikia, ennen kuin ne on haudottu».

Joka tapauksessa teos on aarre tutkijoillekin, ei vain esim. kääntäjille.

A. E. SAARIMAA